

Θεωρίες αποϊδεολογικοποίησης, του Συμεών Κριθαρά

Τη θεωρία της αποϊδεολογικοποίησης της κουλτούρας την ανέπτυξε το 1955 ο Γάλλος κοινωνιολόγος Άρον, ο οποίος υποστήριξε ότι δεν υπάρχει δεξιά και αριστερή κουλτούρα, ότι μεταξύ τους υπάρχει περισσότερη ομοιότητα παρά διαφορά και πρόσθεσε ότι το χάσμα που υπήρχε μεταξύ τους το πρώτο μισό του 20ου αιώνα στο μεγαλύτερο μέρος έχει εξαλειφθεί και έτσι δεν υπάρχουν λόγοι ιδεολογικών διαφορών. Διάφοροι ιδεολόγοι επεκτείνουν σήμερα την αποϊδεολογικοποίηση και σε άλλα πεδία όπως στην πολιτική, τη φιλοσοφία και αλλού. Σ' αυτά τα πλαίσια οι οπαδοί της αποϊδεολογικοποίησης αντιτίθενται σε κάθε σχέση της τέχνης με τα κοινωνικά προβλήματα. Διακηρύσσοντας τη θέση της πλήρους ανεξαρτησίας του ανθρώπου από κάθε είδους ιδεολογία, επιδιώκουν να αποξενώσουν την τέχνη από τα καυτά κοινωνικά προβλήματα. Η ιστορία της εξέλιξης της κοινωνίας απέδειξε ότι οι σχέσεις μεταξύ τέχνης και πραγματικότητας βρίσκονται στο επίκεντρο κάθε είδους αισθητικής.

Οι προσπάθειες των μοντερνιστών να μην αποδεχτούν αυτή τη σχέση, υποστηρίζοντας ότι δήθεν η λογοτεχνία δεν απεικονίζει τη ζωή και ότι ο κόσμος που μας παρουσιάζει η λογοτεχνία είναι ο κόσμος στον οποίο δεν υπάρχει άλλη πραγματικότητα εκτός από την ανθρώπινη φαντασία, βρίσκονται σε αντίθεση με την κοινωνική πραγματικότητα. Με αυτές τις διακηρύξεις οι μοντερνιστές, κάτω από το προσωπείο της ιδεολογικής αποδέσμευσης, δεσμεύονται ολοκληρωτικά στην υπηρεσία της αντίδρασης, την οποία ενδιαφέρει η αλλοίωση της πραγματικότητας, η συγκάλυψη της πραγματικής ιστορικής προοπτικής και η διάδοση λανθασμένων απόψεων για τη ζωή. Πρέπει να τονίσουμε ότι το ίδιο το περιεχόμενο των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων της μοντερνιστικής τέχνης δείχνει ότι τα έργα αυτά όχι μόνο δεν είναι απογυμνωμένα από την κοινωνική τους λειτουργία και δεν στέκουν υπεράνω της ιδεολογίας, αλλά αντίθετα είναι από τα κυριότερα ιδεολογικά όργανα της αντίδρασης για τη δηλητηρίαση της συνείδησης των ανθρώπων, για την απομάκρυνση της προσοχής τους από τις κοινωνικές πληγές. Η πραγματικότητα της σημερινής ζωής δείχνει ότι η κουλτούρα αυτή με το θαμβωτικό της περιβλήμα, με την εκκωφαντική διαφήμιση που αποκτά και τον εμπορικό χαρακτήρα, η τέχνη που γεμίζει τις οθόνες του κινηματογράφου και της τηλεόρασης, τις σελίδες των περιοδικών, των εφημερίδων, τις εκπομπές του ραδιοφώνου, έχει σαν σκοπό να μετατρέψει τον άνθρωπο σε μαζικό καταναλωτή των δηλητηριασμένων ιδεών και την κατανάλωση αυτή να τη μετατρέψει σε κάτι απαραίτητο γι' αυτόν.

Η ζωή επιβεβαιώνει ότι δεν υπάρχει υπερταξική τέχνη και έργο και ότι κάθε δημιουργία και κάθε δημιουργός, κάθε φιλόσοφος δεν μπορεί να είναι αδέσμευτος, επειδή με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο εξυπηρετεί τα συμφέροντα μιας ορισμένης τάξης είτε κοινωνικής ομάδας. Στις συνθήκες που η κοινωνική ζωή μαστίζεται από βαθιά κρίση, η μοντερνιστική τέχνη παρακμής ενθαρρύνεται και χρησιμοποιείται σαν μέσο αποπροσανατολισμού και διαστρέβλωσης της αλήθειας για τη ζωή και το μέλλον της ανθρωπότητας.

Η τέχνη αυτή μετατρέπεται η ίδια σε οπισθοδρομική δύναμη και ταυτόχρονα εκφυλίζεται σε τέχνη παρακμής. Οι ισχυρισμοί ότι ο μοντερνισμός αντιστρατεύεται τη δεσπόζουσα τάξη και την αντιπολιτεύεται είναι φληναφήματα. Στην εποχή μας διεξάγεται σκληρή πάλη σε όλα τα επίπεδα (ιδεολογικό, πολιτικό, καλλιτεχνικό κ.λπ.). Την πάλη αυτή δεν είναι σε θέση να την αποκρύψουν ούτε τα συνθήματα περί αποϊδεολογικοποίησης της κουλτούρας, που αναζωογονούνται συνεχώς, ούτε κανένα άλλο μέσο για τον αφιονισμό των πλατιών εργαζομένων μαζών.